

**KIMYO SANOATI ENERGOTEXNOLOGIYASI FANINI
O'QITISHDA ENERGOTEXNOLOGIK VOSITALARDAN
FOYDALANISH**

Adilov N.X.

Jizzax politexnika institute kimyoviy texnologiya kafedrası dotsenti,
pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Annotatsiya : “Kimyo sanoati energotexnologiyalari” fanini o'rganishda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish yo'llari, fanning maqsadi vazifalari, fanni oqitishda kam energiya sarflovchi elektrotexnik vositalardan foydalanish yollari kabi masalalar yoritilgan.

Kalit so'zlar: Elektr yoy uskuna, pedagogik texnologiya, texnologik jarayon, kompyuter, televizor, multimediya, internet.

**THE USE OF ENERGY-TECHNOLOGICAL MEANS IN
TEACHING THE SUBJECT OF ENERGY TECHNOLOGY OF THE
CHEMICAL INDUSTRY**

Adilov N.Kh.

Associate Professor of the Department of Chemical Technology of the
Jizzakh Polytechnic Institute, Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences
(PhD)

Annotation: The article covers issues such as the use of innovative pedagogical technologies in the study of the subject “Energy technologies of the chemical industry”, the goals and objectives of the subject, and the use of low-energy electrical means in teaching the subject.

Keywords:Electrical equipment, pedagogical technology, technological process, computer, television, multimedia, internet.

Energiya iste'moli o'sib borayotgan rivojlanayotgan mamlakatlarda keskinroq turmush darajasini oshirish. Rivojlangan mamlakatlar allaqachon o'zgaruvchan sharoitlarga moslashgan va iste'mol talabining keskin o'sishidan

himoya qilish mexanizmini ishlab chiqqan. Shuning uchun ularning resurslarni iste'mol qilish ko'rsatkichlari optimal va biroz o'zgaradi.

Energotexnologiya fanini oqitishda elektr energiya kam istemol qiladigan elektrotexnik elektr yoy qurilma tayyorlash uchun televizor qismlarining taxminan 70-80 % dan foydalaniladi. Bu qurilmaning arzonligi va unda sodir bo'ladigan fizik jarayonlar mavjud asbob uskunalarga o'xshashligi bilan boshqa qurilmalardan ajralib turadi. Xozirgi paytda qo'llaniladigan qurilmalardan farqli jixati bu laboratoriya qurilmasida kechadigan jarayonlar masalan razryad 1 qurilmasida elektr uchqini bo'lsa elektrotexnik yuqori kuchlanishli universal telequrilmada elektr yoyini ko'rish mumkin.

Beknazarova L.S. Ta'limning samarali shakl va uslublarini izlab topish, o'quv rejasi va dasturlari mazmunini qayta ishlab chiqish, talabalarning o'quv uslubiy tayyorgarlik faoliyatini kuchaytirish, ularning pedagogik mahoratini oshirish shart-sharoitlarini to'g'ri yo'naltirish ta'lim tizimi oldidagi birinchi galda hal qilinishi lozim bo'lgan ishlardan ekanligi aniqlandi[1].

Bunday eski televizor qismlaridan foydalanish orqali elektr tokini 8 kv dan 30 kv gacha ko'tariladigan elektr qurilmalar ishlab chiqarish imkoniyati tug'iladi. Bu qurilmalar orqali talabalar laboratoriya sharoitida rentgen nurlarining tabiati va xususiyatlarini bilish imkoniyatlari yaratiladi. Bu qurilmadan foydalanib qiyin eriydigan silikat moddalarda kechadigan kimyoviy reaksiyada ajraladigan issiqlik jarayonlari va buni tejash yollarini organish mumkin bo'ladi.

Zayseva, S.A.[2]. Bo'lajak mutaxassislarni tayyorlash va umuman ta'lim tizimini modernizatsiya qilish jarayonlariga boshqa tendensiyalar qatori faol ishlab chiqilgan va qo'llaniladigan professional standartlar tobora ko'proq ta'sir ko'rsatmoqda. "Ular kasbiy faoliyatning muayyan turlari xodimlari tomonidan mehnat funksiyalarini bajarish natijalari va sifatiga o'lchanadigan talablarni tavsiflaydi" .

Kutilayotgan natijalar.

Elektr yoy qurilmadan foydalanib quyidagi laboratoriya mashg'ulotlarini amalga oshirish mumkin.

1. Elektr zarralarining elektromagnit maydonda yoyilish xodisalari.
2. Gazlardan elektr toki.
3. Rentgen nurlarining xosil bo'lish jarayonlari.
4. Konturning ishi va vazifasi.
5. Dielektriklarning elektr teshilishi.
- 6 . Strimer.
7. Qattiq suyuq materiallarning elektr mustaxkamligi ($E=U/h$).
8. Reaktiv va reaktiv toklar ayirmasi.
9. Elektr yoy pechini ishlash jarayonlari.
10. Elektromagnit maydondagi issiqlik energiyasidan foydalanish yollari.
11. Termodinamika qonunlarini organish.

Qo'llanilish soxalari.

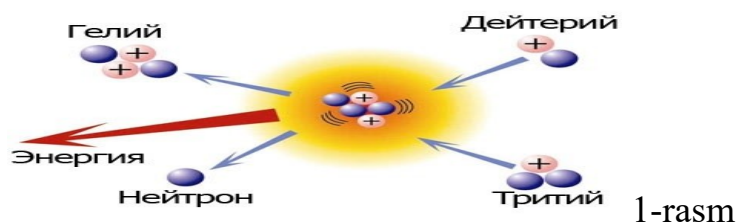
Qiyin eriydigan moddalarni eritish va ishlov berib materiallar olish.

Isitish tarmoqlarida ishlatiladigan qiyin eriydigan moddalarni o't oldirish jarayonlarida.

Har bir o'quv mashg'ulotida o'qitishning elektron vositalari turlarini tanlash – individual ijodiy jarayon. Har bir o'qituvchi uni o'z predmeti mazmunidagi bilimlarni, o'quvchilarning o'ziga hos xususiyatlarini, ularning tayyorgarlik darajasini, o'quv predmetiga munosabatini inobatga olgan holda bajaradi.[3].

Elektr energiyasi ishlab chiqarish:

Ko'pgina zamonaviy elektr stantsiyalari kimyoviy potentsial energiya printsipligiga asoslanadi. Masalan, yadro sintezi yoki yoqilg'i yonishi asosida ishlaydigan elektr stansiyalarida kimyoviy reaksiyalar natijasida ajralib chiqqan energiya elektr energiyasiga aylanadi.

Energotexnologiya fanidan ilmiy laboratoriyalari mashg'ulotlari jarayonida.- amaliy mashg'ulotlarida kichik guruxlar musobaqalari, guruxli fikrlash innovatsion pedagogik texnologiyalarini uzlkusiz qo'llash nazarda tutiladi

Pedagogik texnologiya - o'quvchini o'qitish, tarbiyalash, shaxsini rivojlantirish masalalari yechimiga qaratilgan va ma'lum ketma-ketlik asosida amalga oshiriladigan pedagogik-psixologik usullar, uslublar majmuidir.

Innovatsion pedagogik texnologiyalar aynan ta'lim-tarbiya jarayonida o'quvchi-talabalar (tinglovchilar)ga muayyan fan (mavzu) bo'yicha bilim berish va shaxsini shakllantirishga qaratilgan o'qitishning zamonaviy uslublari va texnik vositalari majmuidir.

1. Бекназарова Л. С. Таълим жараёнида ўқитувчи ва ўқувчи ҳамкорлигининг психологик хусусиятлари. Автореф. Дисс. ... психол. Фан. ном. – Тошкент. “ЎЗМУ”, 2007. – 22 бет.

2. Зайцева, С.А. Система формирования информационной и коммуникационной компетентности будущих учителей начальных классов в педагогическом вузе: специальность 13.00.08. «Теория и методика профессионального образования» диссертация на соискание ученой степени доктора педагогических наук / Зайцева Светлана Анатольевна; Шуйский государственный педагогический университет.- Щуя, 2011. – 393 с. – Текст: непосредственный.

3. Adilov N.X., About the integration of educational subjekst in the system of higher professional education. Special Issue No: 9, Avgust 2020 Novateur publication Indias. 106-110 bet. A Multidisciplinary Peer Reviewed

journal impact factor 7.223 ISSN:2581-4230.